

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

«19»

02

2018 р.

ПРОГРАМА

**фахового вступного випробування при прийомі
на другий (третій) курс з нормативним терміном навчання
для здобуття ступеня «бакалавр»**

Дисципліна - Основи економіки

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма вступного випробування з дисципліни «Основи економіки» при прийомі на навчання за ступенем «бакалавр» складена для оцінки знань вступників.

До вступного випробування допускаються абітурієнти, які здобули ОКР молодший спеціаліст, спеціаліст, ступень бакалавра чи магістра.

Мета проведення іспиту – визначення рівня знань, умінь і навичок абітурієнтів та їх відбір на конкурсній основі.

Перелік дисциплін, що виносяться на іспит: основи економіки, основи економічної теорії.

Структура проведення іспиту: письмові роботи виконуються на спеціально підготовлених (проштампованих) бланках – аркушах відповідей. Для кожного учасника передбачений окремий білет (додаток А). В ході іспиту абітурієнт повинен записати відповіді на тестові завдання в аркуші відповідей (додаток Б).

Форма проведення іспиту: письмова в аудиторії, де передбачене окреме місце для кожного учасника.

Тривалість вступного випробування становить 2,0 академічних години (1 година 20 хвилин астрономічного часу) без перерви.

2. АНОТАЦІ ТА ТИПОВІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІН, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНІ ВИПРОБОВУВАННЯ

Тема 1. Економічна теорія як наука.

Етапи розвитку економічної теорії

Економіка як сфера господарської діяльності людей. Економіка як наука.

Предмет економічної теорії. Економічні потреби, економічні блага і ресурси. Трудова діяльність як спосіб розв'язання суперечностей між потребами та обмеженими ресурсами. Економічна поведінка та її принципи.

Методи економічної теорії. Функції економічної теорії. Нормативна та позитивна економічна теорія.

Зародження економічних знань. Розвиток економічної теорії в епоху становлення капіталізму. Школи економічної думки.

Основні напрями сучасної зарубіжної економічної науки.

Тема 2. Економічні системи та суспільне виробництво.

Еволюція товарного виробництва.

Економічний зміст власності. Засоби виробництва. Ресурси (фактори) виробництва. Продуктивні сили.

Типи і форми власності. Відносини власності. Продукт виробництва. Потреби і економічний вибір.

Натуральне виробництво. Причини виникнення та сутність товарного виробництва. Поняття товару. Властивості товару.

Тема 3. Сутність грошей, грошових систем і їх еволюція.

Закономірності виникнення і суть грошей. Мінова вартість. Споживча власність.

Функції грошей: міра вартості, засіб обігу, засіб нагромадження, засіб платежу та світові гроші.

Теорії грошей. Грошова маса та її агрегати. Закон грошового обігу. Система грошового обігу та її типи. Інфляція та дефляція.

Тема 4. Ринок як економічна форма організації функціонування економіки. Ринкові попит та пропозиція

Ринок: сутність, види та функції. Ринкова інфраструктура.

Поняття попиту. Закон попиту. Цінові та нецінові фактори, що впливають на попит.

Поняття пропозиції. Закон пропозиції. Цінові й нецінові фактори, що впливають на пропозицію.

Взаємозв'язок попиту та пропозиції. Ринкова рівновага. Рівноважна ціна та рівноважна кількість благ.

Поняття еластичності. Еластичність попиту за ціною та за доходом. Види попиту в залежності від еластичності. Еластичність пропозиції. Еластичність пропозиції і фактор часу.

Регулювання ринкової рівноваги державою. Переваги та недоліки державного регулювання ринку.

Тема 5. Підприємництво. Фірма в системі ринкових відносин

Підприємництво. Підприємницька діяльність: принципи, види, організаційні форми.

Фірма та підприємство. Теорії, що пояснюють природу фірми. Мотивація поведінки фірми. Максимізація прибутку фірми.

Види ресурсів фірми. Види витрат фірми. Економічні витрати фірми. Зовнішні та внутрішні витрати фірми.

Дохід фірми. Прибуток фірми. Види прибутку. Нормальний прибуток. Бухгалтерський та економічний прибуток. Теорії прибутку.

Тема 6. Конкуренція в ринковій економіці. Види ринкових структур

Поняття конкуренції. Конкуренція в ринковій економіці. Види і функції конкуренції. Механізми та цілі конкурентної боротьби.

Вплив конкуренції на структуру ринку та поведінку ринкових суб'єктів. Види ринкових структур.

Поняття досконалої і недосконалої конкуренції. Ознаки досконалої конкуренції. Її переваги і недоліки.

Поняття монополії. Ознаки монополії. Види монополій. Недоліки і переваги монополії. Наслідки монополізації галузі. Антимонopolна політика.

Поняття монополістичної конкуренції. Її ознаки, переваги та недоліки.

Поняття олігополії. Її риси, переваги та недоліки. Поведінка олігополістів: некооперативна і кооперативна.

Тема 7. Ринки факторів виробництва (праці, капіталу, землі)

Праця як чинник виробництва. Ринок праці. Людський капітал. Попит і пропозиція праці. Асиметрія на ринку праці. Професійні спілки та організації роботодавців. Види доходів та їх розподіл. Проблема нерівності в розподілі доходів. Перерозподіл доходів.

Поняття капіталу. Види та форми капіталу. Ринок капіталу. Поняття проценту за використання капіталу. Види ставки проценту. Попит і пропозиція позичкового капіталу. Зміна вартості грошей (капіталу) у часі.

Земля як фактор виробництва. Земельна рента. Диференційна та абсолютна рента. Попит на землю. Пропозиція землі. Визначення ціни землі. Підприємницькі здібності як фактор виробництва.

3. СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ

Екзаменаційні білети складаються із теоретичної частини (тести), яка включає 50 тестових запитань із дисциплін, зазначених в п.1 Загальні положення. Кожне питання має три варіанти відповідей, серед яких лише **один правильний**. Необхідно обрати правильний варіант та позначити його в аркуші відповіді. Бажано уникати виправлень, оскільки кількість виправлень впливає на загальну оцінку роботи.

Зразок екзаменаційного завдання наведений у додатку А.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

При оцінці тестової частини за правильно розв'язане завдання вступник отримує відповідний бал - максимально 2 бали за одну вірну відповідь, за невірну відповідь – 0 балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати абітурієнт в ході фахового вступного випробування – 100 балів.

Підсумкова оцінка визначається шляхом сумування всіх отриманих балів за правильні відповіді на тестові запитання з урахуванням знятих балів за виправлення. Кількість балів за виправлення вираховується із такого співвідношення: кожні п'ять виправлень – мінус 1 бал.

Вступники, які набрали менше 30 балів, не допускаються до участі у конкурсі на навчання.

Шкала оцінювання результатів випробування наведена в табл. 1.

Таблиця 1 – Шкала оцінювання успішності вступника

Національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
5 (відмінно)	90-100
4 (добре)	74-89
3 (задовільно)	30-73
2 (незадовільно)	1-29

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

Нижче наведений список літератури містить літературні джерела, які представлені в бібліотеці Сумського державного університету.

1. Мочерний, С. В. Основи економічної теорії [Текст]: підручник / С. В. Мочерний, В. Г. Скотний. – Львів : Новий Світ-2000, 2014. – 600 с.
2. Економічна теорія: політекономія [Текст]: підручник / В. Д. Базилевич, В. М. Попов, К. С. Базилевич, Н. І. Гражевська ; За ред. В.Д. Базилевича. – 9-те вид., доп. – К. : Знання, 2014. – 710 с.
3. Економічна теорія. Політекономія [Текст]: навчальний посібник / В. М. Семененко, Д. І. Коваленко, В. В. Бугас, О. В. Семененко ; ред.: В. М. Семененко, Д. І. Коваленко. – 2-ге вид., допов. та переробл. – К. : ЦУЛ, 2011. – 428 с.

РОЗРОБЛЕНО:

К.е.н., доцент, доцент
кафедри економічної теорії

(підпис)

В.Ю. Школа

Схвалено на засіданні центральної приймальної комісії.
Протокол № 08 від « 19 » 02 2018 р.

Відповідальний секретар
приймальної комісії

(підпис)

Р.А. Васькін

Голова предметної
атестаційної комісії

(підпис)

Т.А.Васильєва

ЗРАЗОК ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО ЗАВДАННЯ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

«___» _____ 20__ р.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНЕ ЗАВДАННЯ

**фахового вступного випробування при прийомі на другий (третій) курс з
нормативним терміном навчання для здобуття ступеня «бакалавр»
Дисципліна - *Основи економіки***

Варіант № 0

1. Товарне виробництво – це форма організації суспільного господарювання, за якої продукти виробляються для:

- А) споживання виробником
- В) розподілу в родині
- С) продажу споживачу у вигляді товару

2. Який науковий метод є математичним описом економічних процесів і явищ:

- А) спостереження
- В) моделювання
- С) експеримент

3. Модель економіки, яка характеризується приватною власністю, ринковою координацією господарської діяльності, свободою підприємництва – це модель:

- А) планова
- В) традиційна
- С) ринкова

4. Економічні інтереси можуть бути класифіковані за часовою ознакою як:

- А) особисті, колективні, суспільні
- В) поточні, перспективні
- С) майнові, фінансові, інтелектуальні тощо

5. Сукупність засобів виробництва, працівників, науки, технологій, інформації, методів організації та управління виробництвом, що забезпечують створення благ – це:

- A) продуктивні сили
- B) інтереси
- C) права власності

6. Нужда у об'єктивно необхідному для підтримки життєдіяльності і розвитку людини, колективу, нації, суспільства в цілому – це:

- A) потреба
- B) товар
- C) благо

7. Альтернативні витрати виробництва – це витрати:

- A) на альтернативну енергетику
- B) найкращої альтернативи, від якої відмовились при виробництві
- C) витрати в бухгалтерській звітності

8. Економічні інтереси держави спрямовані на максимізацію:

- A) корисності споживачів
- B) задоволення потреб суспільства в цілому
- C) прибутку виробників

9. Власність яка є об'єднанням капіталів або майна кількох фізичних чи юридичних осіб – це власність:

- A) суспільна
- B) партнерська
- C) індивідуальна

10. При інфляції рівень цін в країні:

- A) підвищується
- B) знижується
- C) залишається незмінним

11. Що є обов'язковою передумовою для масового виробництва та обміну товарами?

- A) комп'ютерні технології
- B) земельні ресурси
- C) розвинута грошова система

12. Перехід у приватну власність значної частки державної власності у ході переходу від планової до ринкової економіки має назву:

- A) приватизація
- B) демонополізація
- C) інфляція

13. Особливий товар, який служить загальним еквівалентом при обміні товарів, є для них формою вартості це:

- A) гроші
- B) земля
- C) худоба

14. Найважливішою рисою та суттю грошей є

- A) набуття мінової вартості – здатності обмінюватися на усі інші товари
- B) невелика вага
- C) подільність

15. Функція грошей як міри вартості проявляється в тому, що:

- A) вартість усіх товарів відображається в грошах
- B) гроші можуть бути замінені на золото
- C) у кожного товару своя вартість

16. Вартість товару виражена і грошах це:

- A) ціна
- B) засіб обігу
- C) податок

17. Функція грошей як засобу обігу проявляється в тому, що:

- A) гроші виконують роль посередника в обміні товарами
- B) гроші можна накопичити
- C) в обігу можуть бути як паперові так і металеві гроші

18. Функція грошей як засобу нагромадження або збереження вартості (утворення скарбів) проявляється в тому, що:

- A) гроші можна накопичити
- B) в обігу можуть бути як паперові так і металеві гроші
- C) у кожного товару своя вартість

19. Функція грошей як засобу платежу проявляється в тому числі в тому, що:

- A) грошима можна оплатити кредит
- B) гроші можна покласти на депозит
- C) гроші можуть утворювати скарб

20. Цінний папір і вид кредитних грошей, який засвідчує боргове зобов'язання одного сплатити у встановлений строк і в певному порядку визначену суму це:

- A) вексель
- B) гроші
- C) депозит

- 21. Функція грошей як світових грошей проявляється в тому, що:**
- A) гроші обслуговують операції міжнародної торгівлі
 - B) в світі є єдина світова валюта
 - C) гроші не обслуговують операції міжнародної торгівлі
- 22. Демонетизація золота призвела до таких наслідків:**
- A) втрати золотом грошових функцій
 - B) набуття золотом грошових функцій лише на світовій арені
 - C) зменшення світових запасів золота
- 23. Електронні гроші це:**
- A) грошові рахунки, що здатні виконувати роль грошей і здійснювати їх функції
 - B) гроші із спеціальним електронним захистом
 - C) не існує таких грошей
- 24. Сукупність залишків грошей в усіх її формах, що знаходиться у розпорядженні суб'єктів економічної системи за певний період це:**
- A) грошова маса
 - B) світові гроші
 - C) електронні гроші
- 25. Ступінь ліквідності визначається**
- A) легкістю з якою майно перетворюється на готівку
 - B) валютним курсом
 - C) відсотковою ставкою
- 26. До матеріально-речового фактору виробництва відносять:**
- A) предмети та засоби праці
 - B) робочу силу
 - C) технологію виробництва
- 27. До особистого фактору виробництва відносять:**
- A) робочу силу
 - B) предмети та засоби праці
 - C) технологію виробництва
- 28. Закон рідкості ресурсів виробництва полягає в тому, що**
- A) усі ресурси обмежені
 - B) ресурси необмежені
 - C) ресурсів не існує

29. Факторами виробництва або ресурсами є:

- A) праця, капітал, природні ресурси та підприємницькі здібності
- B) праця та технології
- C) капітал, вода та земля

30. Створення матеріальних та духовних благ для існування та розвитку людини це:

- A) виробництво
- B) розподіл
- C) обмін

31. Споживання це:

- A) процес використання результатів виробництва для задоволення потреб
- B) процес створення благ для існування та розвитку
- C) процес руху матеріальних благ від одного власника до іншого

32. Сукупність усіх видів економічної діяльності і відносин людей у процесі їх взаємодії, спрямованої на виробництво, обмін, розподіл та споживання товарів та послуг це:

- A) економічна система
- B) цивілізація
- C) господарство

33. Що не є характерним для вільного ринку?

- A) вільний доступ до будь-яких видів господарської діяльності
- B) вільна конкуренція між виробниками
- C) встановлення цін державою

34. Політика держави, спрямована на обмеження міжнародної торгівлі – це:

- A) протекціонізм
- B) вільна торгівля
- C) інтеграція

35. Рівноважна ціна товару на ринку визначається:

- A) усіма продавцями та покупцями на ринку
- B) лише продавцями продукції
- C) виключно покупцями товару

36. Закон попиту описує зворотній зв'язок між:

- A) пропозицією та ціною товару
- B) доходами та витратами
- C) попитом та ціною товару

37. Коли ціна товару зростає, обсяг попиту на нього, як правило:

- A) збільшується
- B) не змінюється
- C) зменшується

38. Кінцевими товарами називаються товари, які призначені для:

- A) подальшої обробки
- B) перепродажу
- C) споживання

39. У яких галузях економіки переважає державний сектор?

- A) в роздрібній торгівлі
- B) в науково-дослідній галузі
- C) в готельному бізнесі

40. Характеристика економічних благ, яка є формою грошового вираження вартості й цінності товару – це:

- A) корисність
- B) ціна
- C) рідкість

41. Економічні інтереси підприємців спрямовані на максимізацію:

- A) витрат виробництва
- B) корисності споживачів
- C) прибутку і конкурентоспроможності

42. Коли в галузі існує тільки одна фірма, виникає ситуація:

- A) досконалої конкуренції
- B) олігополії
- C) монополії

43. Що не є ознакою досконалої конкуренції?

- A) велика кількість продавців та покупців
- B) вільний вхід і вихід з ринку
- C) продавці можуть вступати у змову

44. Ринкова структура, за якої в галузі існують багато дрібних фірм - це:

- A) дуополія
- B) монополія
- C) досконала конкуренція

45. Яка ринкова структура характеризується невеликою кількістю виробників (до десяти)?

- A) досконала конкуренція
- B) монополістична конкуренція
- C) олігополія

46. Під капіталом в економічній теорії розуміють:

- A) все, що приносить або здатне приносити дохід
- B) золото та вироби з нього
- C) товари та послуги

47. Сукупність можливостей, знань, здібностей та кваліфікації, якими наділений індивід це:

- A) людський капітал
- B) праця
- C) інтелектуальна власність

48. Фактор виробництва, який є специфічним виробничим ресурсом, носієм якого є бізнесмен – це:

- A) праця
- B) капітал
- C) підприємницькі здібності

49. Сума грошей, яку повинен сплатити позичальник за можливість тимчасового користування грошовими коштами – це:

- A) процент
- B) ціна
- C) вартість

50. Регулярно одержуваний землевласником надлишковий дохід, не пов'язаний з підприємницькою діяльністю – це:

- A) Земельна рента
- B) Економічна рента
- C) Заробітна плата

Завідувач кафедри
економічної теорії

(підпис)

(П.І.Б.)

Голова фахової
атестаційної комісії

(підпис)

(П.І.Б.)

АРКУШ ВІДПОВІДІ

фахового вступного випробування при прийомі на другий (третій) курс з
нормативним терміном навчання для здобуття ступеня «бакалавр»

Дисципліна - *Основи економіки*

Варіант № _____

№ питання	A	B	C
1	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐
5	☐	☐	☐
6	☐	☐	☐
7	☐	☐	☐
8	☐	☐	☐
9	☐	☐	☐
10	☐	☐	☐
11	☐	☐	☐
12	☐	☐	☐
13	☐	☐	☐

№ питання	A	B	C
14	☐	☐	☐
15	☐	☐	☐
16	☐	☐	☐
17	☐	☐	☐
18	☐	☐	☐
19	☐	☐	☐
20	☐	☐	☐
21	☐	☐	☐
22	☐	☐	☐
23	☐	☐	☐
24	☐	☐	☐
25	☐	☐	☐
26	☐	☐	☐

№ питання	A	B	C
27	☐	☐	☐
28	☐	☐	☐
29	☐	☐	☐
30	☐	☐	☐
31	☐	☐	☐
32	☐	☐	☐
33	☐	☐	☐
34	☐	☐	☐
35	☐	☐	☐
36	☐	☐	☐
37	☐	☐	☐
38	☐	☐	☐
39	☐	☐	☐

№ питання	A	B	C
40	☐	☐	☐
41	☐	☐	☐
42	☐	☐	☐
43	☐	☐	☐
44	☐	☐	☐
45	☐	☐	☐
46	☐	☐	☐
47	☐	☐	☐
48	☐	☐	☐
49	☐	☐	☐
50	☐	☐	☐

УВАГА!!! Завдання мають кілька варіантів відповідей, серед яких лише один правильний. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант та позначте його, як показано на зразку. **Кількість виправлень впливає на загальну оцінку роботи!**

A	B	C
☒	☐	☐

Кількість правильних відповідей – _____; Кількість балів за них – _____;
Кількість виправлень – _____; Знято балів за виправлення – _____;

Всього балів

з врахуванням знятих – _____;
(числом та прописом)

Оцінка – _____.
(числом та прописом)

Голова комісії _____

(підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Члени комісії _____

(підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

(підпис)

_____ (прізвище, ініціали)